

עם ש"י עגנון

מאת א. ה. אדלמנדי

מכסינו ממון רב לרכישת המגילות ומתעלמים משרם של אחינו במע" ברות".

פלוש עגנון מן הציבור. לע" תים נדירות מאד ייראה בעצרת-עם. דרכו לתור ביהוד לפינה משפחתית, לשמתחמצוה, לשיתח'יחיד. לא אחת יפקוד יידיים ומכרים את נוהו בתל" פיות, אם לדבר ספרות ואם לסייע ולגמילות חסדים, תיירים יהודים המבקרים בירושלים יתאו לסור לבית זה, יביאו פריסת-שלום מן היהודים בתפוצות. תביבה על עגנון מידתו של אברהם אבינו ובנפש הפצה ובפנים קורנות מכניס אורחיו לביתו. הש ומוזג בעצמו כוס תה בצרוף עגיה ומיני מאפה. וכבר עמדו רבים ושיב" חו את התה של עגנון, שמראהו כעין הענבר האדמדום, מלאכת מחשבת, חמיד עשוי במידה שמכלול טעמים אדם טועם בו, מן החמימות המה" בילה, מן המתקנות ומבשמו. ובין לגיטה ללגיטה תעשית בניחותא, מר סיף עגנון "תבליךרוחני" ומסלסל במשלי קדמונים ומאמרי חז"ל ועל פניו זורח חיוך והשרטוטים והחרי" צים במצחו ובעיניו מצירים טיבו של עולם.

תמה השיחה בחדר, יצא עגנון עם אורחו אל גינת הבית העטור ברר" שים נישאים ואינשתם מתמזגת בשי" זה כממתיקה סוד. לא ימוש עגנון מביתו זה, אם כי עומד הוא במרתק פסיעות אחדות מהגבול. לא אחת יית" קע כדור תועה או מזיד בקיר או במרזב הבית. בימים הראשונים למל" חמת העצמאות הפצירו בעגנון להע" תיק מושבו לעבורה של עיר. פעם בא אלי קצין-תרבות וביקשני לנטוש את הבית. אמרתי לו: הריני פוטר אותך מכל הטובות שאתה אוטר לגי מול לי... לא אחת נראה עגנון בימים ההם על אם הדרך ומוזג חלב מדליים שהובאו מלמת רחל הסמוכה לתוך בקבוקים ושוחחם אל מכריו בירושלים הנצורה. משהחליפה הסכ" נה, נאות להעביר על תשכונו את הספריה לטבורה של עיר, ורק בחר דש ההפגזה, משהסכה תלפיות לשדה קרב, אנוס היה לעבור לתוך העיר. גינה נאה וצנועה מקיפה את הבית. מצמיחה פרחים, מרהיבה בצבעים. ליד הגדר גדל שיח הדפנה ולא אלה

(סוף בעמ' 8)

משיוצא ש"י עגנון לשהו ברחובה של ירושלים — אוירת אהבה וחג מתלווים אליו. עיניו הירוקות מאירות בברכינפשי, תרות לכאן ולכאן כמ" לקטות אחרוני גוהות ובוהנות עוב" רים ושבים שהוא מקדימם באמירת שלום.

חליכתו של ש"י עגנון — ריכוז בה, כמקים קאמך שאין עיהה אלא תפי" לה. מאגין לכל החש, העולה מעב" רים, להמיית הרות. יש ויתעכב קמ" עא ויחסוף שיחה קלה עם מכר או ידיד השואל לפירושה של מלה עברית נדירה, יש וישתף אנהה בצע" רו של אחר, רגישות גדולה נודעת לעגנון שלא לפגוע חלילה בכבודו של הזולת: "יודע אתה, העיר לי פעם, לעולם אין אני אומר לעזוב את ירו" שלים. אומרים שגן'עדן עין לא רא" חת, ואילו לי דיי שאני וואה ושמח בירושלים, שהרי החייב בה עדיפים מגן'עדן שעין לא ראתה"... בין כה וכה התעכב עגנון ליד חנותו של ירקן משופע במיני פירות וירקות בהם נשתכחה ארצנו. נתאוה למין פרי הקרוי "אבוקדו". הוסיף לפסוע פסי" עות, ואחר חזר, נכנס לחנות ונטל "אבוקדו" גדול ירקרק'חום ושאף רי" חו. שיבח סגולותיו, העתיר עתרת שבחיה לפרי מזין בריות. פרשו לו המחיר והוא התזיר את הפרי לסלו. וכרואה מעשה ונזכר הלכה, כבש אנהה והתקנא על שלא שפרה נח" לתו כשל אותו אמורא, רב הונא, עליו מסופר בגמרא, שבערבי שב" חות היה מחזר בשווקים וקונה שיירי פירות וירקות, כדי שיוסיפו ירקנים ליהנות שבתות של ישראל. רב הר" נא בכל ערב שבת עם חשכה היה משגר שלווחו לטוק, וכל ירק שוש" תייר לגנאים היה לוקחו וזורקו לגי הר" (תענית).

יש ויעבור ויהלוך עגנון שעה ארוכה ברחובות תלפיות. סאו עומ" דת המעברה סמוך לביתו, כמעט ויפקדנה מדי יום, נפגש עם יושבית, דורש בשלומם, מצטרף למזין בבתי כנסיות, צער רב מיצר הוא על שאחינו אלה נמלים בעניים ובדחקם, ולא אחת יחנה מיות באלה שיש בידם לסייע ואינם מסייעים. אין דעתי כדעת אלה החולקים על ערכן של המגילות הגנוזות, העיר לי פעם, אך תמיהה בעיני על שאנו משירים

עם ש"י עגנון

(סוף מע' 5)

וקובע משמעות המהוייבת מהם. מכאן החזוה הירודע מלאש כיצד יפול דבר.

וזה שנאמר: עצת-חכם.

שמה על דרך זו יש לכצוא פוד השראתו של הרבי. שהרי, מה משמע שאדם סונה אל הרבי ליטול עצתו מסיון הרבי הוא אותו חכם האור כל כוחות הנפש ומרכזם באישיותו של העומד לפניו, מהותו של המבקש עצתו. שעה של חרירה בנבכי הנפש של הזולת, לא קיים בשביל הרבי עולם חיצוני, כולו חרור באיש, במצבו. מצרף המסיבות השונות ואחר אומר: "עשה כך וכך", וזו העצה המביאה לידי המעשה המוצלח". מכאן סיתה עגנון רעיון אחר שנבע מהערתו של הפרופיסור, שאלת הנחלת סגולתם של הצדיקים גם לצאצאיהם. מקובלנו מאו יעקב אבינו. העיר צג' נון, שהאב נושא יריו וסברך את בניו. בערב יום הכפורים יברך האב את בניו ומביאם לפני הרבי שיעתיד ברכו חיו עליהם. אין ברכת אב אלא תורשה, היחוס. אני מאמין ביחוסה של מע' סחה. שהרי אין דומה אדם הירודע שאין כל גנם כמשפחתו לאדם הירודע כי סבו שלה ידו בנגיבה.

בילדותי הציעו לי חברי לקחת אילו דברים אסורים מהבית לצרכי טיול. הוסיף עגנון בארום הימים כבר הייתי מתמיד וגם היו שגורים עמי כמה מהלכות ירמבי'ם ציגע האחי רון. למלכתי ימנעתי צמני נשות כעצת רעי. מי יודע מה היה נולה לי, אילו שמעתי לקולם. אילו שמעתי לעצה. אולי הייתי כיום גבלה ימי באחת מארצות אמריקה או אפריקה. וזה שנאמר ביוסף. עלתה דמותו של אביו בשעה שנס לפני אשת פוטיפרע. עלתה לפני דמותם של אבותי.

דרכו של עגנון לגלגל בנושאים הרבה, וכשם שכל הנחלים הולכים אל הים כן כל עינותיו תזורית אל ידי שלים. יהיו ציניו שמחות ימתריגנות וכולו אומר תודיה, על תחמדה הגדולה שזימן לו הגורל הטוב והביאהו לארץ ישראל, מלווה ראשיתו של הר' שוב החדש, מלפני יובל שנים, לחנות בהפציע שמש התקופה והגאולה הש' לימה. ארכה השעה, דלקו הכוכבים ממרום והוליסו מאורם בסוכה המ ריחה, הסוכה נאחזה בכושם השיחה ואמרו שירה. א. ח. אלהרנני

כבוד אורחו בענפיו, שהרי יפים הע' לים לחשבת טעמם של מיני טאכ' לים. חיבה רכה נודעת מעגנון לשיחי השוטנים שבגנו. פעם השיח לפני צערו על שושנה נחמדת שגדלה להפליא בנינה והאירה לתלפיות. חסתי ולא קטפתיה, כי אמרתי תהא זו הנצחית הרבים, שהרי כך דרכו של אדם, אין הנצחית הנאה אלא שיתסה עם חברו". יום אחד בא נער וקטף את השושנה, גערתי בנער יהוא השיב: "הבחורה שלי תשמה בשוי שנה"... נראה כי היטב חרה לעגנון על השושנה, לפי עהיה מאריך ומספר את שראה בעת ביקורו בשטוק' הולם: גנים ועציצים מעבריים אשר פעים פרחים ואין אדם נוגע בהם לרעה. ימים רבים תבע עלבונה של אותה שושנה ולא התנחם.

באחד מערבי אור הכושדים בוא האבים, עליתי להלסיות. הביאני עג' נון לחדרו. על השולחן גטרא גדולה וכולו של האיש נבלע בין דפיה. הראיתי לו דברי פריכה של מבקר אשר נתלה על דרך כתיבתו של עגנון ודימתו ל... העלה עגנון חיוך, הרצה לרעיו אותה גוזמה של רבה בר'ב'הנה חדש. ואגב עבר לטרדות שהטרידוהו שעה קלה לפני כן, על שבעלי מלאכה פליכ הולכים מישראל. נגר הוא צריך, להחקין כמה איצטבאות — ואין ביקש שרברב ובא אחד שנמצא מחבל במקום לתקן ולא עוד שגורף הלה ממון הרבה.

ערב הג הסוכות.

סוכתו של ש"י עגנון צנועה היא. אין בה כמעט כל קישוט. על מר' פסת הבית עומדת הסוכה קטנה היא ומוקפת ביריעת בד'לבן ועבה. כתובת אחת קבועה באחת היריעות: "בסוכות תשבו שבעה ימים", ועגנון מקיים מצוות ישיבה בסוכה לדקדוקיה ומחדריה ואינו יצא הימנה, ואף אינו מלווה כדרכו את האורח עד השער בשעת פרידה, אלא אם כן זקן האיש, נעלה ומופלג בתורה ובידאה. אגרי של פרחים עומד לצד הסוכה וממעל תלויים משבעת המינים. קנקן'ששמים עם פיתוחי ציצים ופרחים, מעשה חושב ניצב על המשקוף, אותה שעה נודמן לסוכה פרוץ ש. ה. ברגמן שקלסתר פניו של תלמיד'חכם ועל רות הכסף העוטים ראשו, הוסיפו לחן המקום. יהיה עגנון מעלה שר' שרת של אירועים שאירעו לו בחייו, נטולים לכאורה כל הספר על ררך הראייה הפשוטה ואינם מתיישבים על דרך התגיון. ללמדך, שכוחות סמריים בטבע מביאים לידי הסדר עניי נים הנראים לנו לחוקים זה מזה, והם קרובים מאוד בסיכתם, בהגיונם הפ' נימי, רגע קם ממקומו, פנה למטבה על סנת למזוג כוס תה, העיר הע' רה שיש מה מן הפתיחה והמעוררת ציפיה להמשכה, מיד ואספר מעשה מופלא שאירע לי"... ועדיין מהדהדים הדברים, כבר חזר עם כוסות תה ומיני מאפה. מקובלני מבית אבא, פתח עגנון, שכל ספר הבא לידי, איני מניחו אלא אם כן קראתי בו לפחות סימן אחד. יום אחד עמדתי לכתוב על הגאון ר' אברהם תאומים. מסרו לידי ספרו של אדם בשם זה, נתלבטתי, כי מצאתי שאין בספר לא מקצב הכתיבה, לא מן הסגנון ולא מן הענין בו דן הגאון. תמחתי: הלא הספר נתפרסם בחייו של הגאון ולא שמעתי מי שיערער על זה. יום אחד עליתי אל ספרייתי, נטלתי את הדרגש והיפשתי אחר ספר אחר. דרך אגב נשמט מחמדף ספר קטן, וכ' דרכי הרימותיו, פתחתיו על סנת לקרוא בו, להשתעתי מצאתי שמחברו הוא ר' אברהם תאומים בן אחיו של אותו גאון וכלולה בו הערה מבן המחבר שאותו ספר שמייחסים בער עית לגאון ר' אברהם תאומים סכר טשאטש הוא של אבי המחבר".

זכמחריות של אירועים מופלאים השמורים עמו בזכרון, הפליג וסי' פר מקרה אחר: — ביקרתי פעם בביתו של יוד, האיש לא היה בבי' חו, אמרה האשה עקרת הבית לעכ' בני עד שבינתיים יבוא אישה, וה' ציעה לי ספל קפה, לעולם איני מסרב למי שמציע ספל קפה, נכנסה למטבת ועד שהביאה ספל הקפה הוצאתי מא' רון הספרים ספר תשובות לר' עקר בא אייגר וקראתי תשובה. החזרת את הספר למקומו, סימתי שתית הקפה וברכתי ואמרתי לפרוש, הפ' צירה בי בעלת הבית לישב עוד קמ' עה, ולא הגיחה לי לילך עד שאטעם מן הריבת, מרקחת של אחרוג, ואמ' תין עד שתצטנן המרקחת, עד שיצי' עה האשה והזרה, פניתי שוב אל הא' רון והוצאתי אותו ספר וקראתי עוד תשובה אחת, שיבחת את עקרת הבית ופרשתי לדרכי, אך יצאתי מפ' תח הבית פגשתי ברב אהר שהזמינני לשמחת בר'מציה של אחד עילוי, סרבתי ולבסוף נעתרתי, משהגענו ליקום שהשמחה במעונם מצאנו קהל תלמידי חכמים המנצחים זה בזה בהי' לכה, הסיחי אזני ואמרתי להם: ר' עקיבא אייגר בתשובה פלונית פוסק כך וכך, אמר אחד: הבה נשאלהו על עוד הלכה הרפויה בידנו, שמא יש לו מה לאמר בה, אירע שאותה הלכה שנית שנחקשו בהם, מתרצה ר' עקיבא אייגר בסימן שקראתי במ' שובה באותו בית שנזדמנתי שעה קלה לפני כן.

ישבו שתי הדמויות המופלאות זו מול זו, ברגמן ועגנון, כלות רוב השרצה זו מזה, והיה עגנון כמעין המתגבר, פליגת'חיים גורת פליאתי היום גדולה הימנה, ענין אחד הנובע מקודמו, מחרות אירועים המשקמי עיב כאגדה והם גושי חיים, השכיל האורה ולא נטל אף הוא, רשות הדיבור". אלא היה מעיר מפעם לפי עם משוה לצורך הענין, כמושך במטי וזה השיחה הנארנת כברי'קמתי'ריקי' מתיים.

"אומר אתה אין מקריות בחיים, אף אני סבור כן, הוסיף עגנון. חיינו מורכבים מצירופי מקרים נר' איקוסמיים שהגיון וסדר פנימי בהם, מכוחם עולים היקשים ומסקנות לא שיערנום מראש, איזהו חכם? הוי אומר זה הרואה בסדר ההגיוני ובי' צירופי האירועים, סיבות ותולדות